

Motion till riksdagen

1989/90:Ju623

av Ove Karlsson m.fl. (s)

Påföljden för unga brottslingar

Enligt riksdagsbeslut kan på prov i fem orter samhällstjänst utdömas som alternativ för unga brottslingar över 18 år. För gruppen 15–17 år finns inte den möjligheten. Med hänsyn till de erfarenheter av samhällstjänst som finns i andra länder är det rimligt att tro att denna försöksverksamhet ska kunna utvidgas så att samtliga domstolar i framtiden ges denna möjlighet. Det borde också vara möjligt att utvidga denna möjlighet även till brottslingar i åldern 15–17 år.

I den brottsförebyggande verksamheten är det viktigt att försöka stoppa ungdomarna i deras brottsliga utveckling vid så unga år som möjligt. I annat fall föreligger en betydande risk att deras brottsliga bana fortsätter. För att göra detta, är det givetvis av vikt att man förfogar över så många möjligheter som tänkbart. I dag framstår som huvudalternativ för brottslingar under 18 år, att åklagaren enligt lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (1964:167) kan ge åtalsunderlåtelse. Nästa alternativ är att domstolen överlämnar den underårige till socialtjänsten för beredande av vård.

Ibland förekommer det att socialnämnden omhändertar den unge brottslingen sedan åtal väckts, men innan domstolen fattat beslut om påföljd. Under tiden fram till dom faller är det enligt gällande lag domstolen, som förfogar över lämpligt val av påföljd. Där ingår bl.a. överlämnande till vård inom socialtjänsten. Domstolens påföljd skall sedan i princip beaktas av såväl socialnämnden som förvaltningsdomstolen. Under denna tid bör i princip socialnämnden inte vidtaga åtgärder även om kraven för ett omhändertagande enligt socialtjänstlagen är uppfyllda.

Nuvarande lagstiftning är på flera punkter otillfredsställande. Ungdomar skall inte få åtalsunderlåtelse eller tas om hand av socialtjänsten utan ett krav på motprestation. Genom att införa påföljden även för ungdomar under 18 år, kan påföljden kombineras med åtgärder från socialtjänstens sida, i motsats till skyddstillsyn och villkorlig dom. Skall vi ge ungdomarna en verklig chans så måste det hända något. Samhällstjänsten bör därför vara ett utmärkt alternativ även för ungdomar mellan 15 och 17 år.

När det gäller fallen med åtalsunderlåtelse bör vi rikta blickarna även mot norsk lagstiftning. Det bör ställas krav på att den unge brottslingen "gör rätt för sig" hos den som blivit utsatt för hans brottsliga verksamhet. Då blir åtalsunderlåtelse verkningsfullt. Det är också viktigt att den skyldige snabbt får sin dom avkunnad så att brott och straff uppfattas höra intimt ihop. Det

behövs fler alternativ i den svenska lagstiftningen när det gäller val av påföljder mot unga brottslingar. Åtgärder måste skapas för en snabb handläggning, där brottet snabbt kommer under en domstolsprövning.

Mot. 1989/90
Ju623

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om påföljd för unga brottslingar.

Stockholm den 23 januari 1990

Ove Karlsson (s)

Leo Persson (s)

Iréne Vestlund (s)

Inger Hestvik (s)

Arne Mellqvist (s)